

*Міністерство освіти і науки України
Льотна академія Національного авіаційного університету (м. Кропивницький, Україна)
Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)
Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна)
Національний центр «Мала академія наук України» (м. Київ, Україна)
Білоруська державна академія авіації (м. Мінськ, Республіка Білорусь)
Сумський національний аграрний університет (м. Суми, Україна)
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)
Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь, Україна)
Академічна школа засобів комунікації та мультимедіа, університет Аріель (м. Аріель, Ізраїль)
Університет Норд (м. Буде, Норвегія)
Компанія «Safeus Drone» (Республіка Корея)
Технічний університет (м. Софія, Болгарія)*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Кропивницький, 27–28 травня 2020 року)

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2020

вологості, а також забезпечення відсутності доступу до них сторонніх осіб.

Отже, успішне проведення експертизи залежить здебільшого від правильності відбору і збереження біологічного матеріалу на місці авіакатастрофи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Криміналістика : навч. посіб. / Волобуєв А. Ф., Волобуєва О. О., Самойленко О. А. та ін. ; за ред. А. Ф. Волобуєва. Київ : КНТ. 2011. 504 с.

2. Огляд місця події : виявлення та вилучення об'єктів біологічного походження : методичні рекомендації. Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр. / авт.-упоряд. : С. І. Перлін, С. О. Шевцов, Н. М. Косміна, В. В. Іонова. Харків : ФО-П О. В. Чальцев. 2009. 100 с.

УДК 343.131

■ ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ

Зеленський Сергій Миколайович,
доцент кафедри права та правового
регулювання авіаційної діяльності
Льотної академії
Національного авіаційного університету,
кандидат юридичних наук, доцент
sergei_zelenskii65@ukr.net

Задля означення актуальності вибраної теми дослідження слід зауважити, що розслідування будь-якої події у суспільному житті потребує його відповідності засадам верховенства права, законності, об'єктивності, справедливості, неупередженості тощо. Особливо це стосується розслідувань про події, що пов'язані

з позбавленням життя людини, нанесенням тілесних ушкоджень або іншими суттєвими порушеннями прав людини. Саме такими є авіаційні події за визначенням, що міститься у п. 4 ч. 1 ст. 1 Повітряного кодексу України (ПКУ) [1].

У вищенаведеному є потреба, оскільки необхідно, щоб результати розслідування могли бути покладені в основу рішення незалежного органу. Таке рішення має задовольняти потреби суспільства. Передусім потрібно визначити у процесі розслідування, чи сталася розслідувана подія з вини особи, яку можна притягнути до одного з видів юридичної відповідальності. Для цього потрібно визначити, чи сталася ця подія в результаті дій, що непідвладні людині (сил природи, техногенних факторів), або ж ця особа, щодо якої вирішується питання притягнення до відповідальності, могла передбачити небезпечні наслідки своєї діяльності. Такі розслідування проводяться в межах кримінального провадження і відповідно до його загальних засад.

Отже, метою пропонованого короткого науково-практичного дослідження є визначення особливостей, що стосуються розслідувань НБРЦА, а завданням є установлення за визначеними особливостями відповідності розслідувань НБРЦА означеним вище засадам верховенства права, законності, об'єктивності, справедливості, неупередженості та ін.

Одразу висуваємо тезу, що такими по суті не є розслідування авіаційних подій, які проводяться Національним бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами (НБРЦА або Національне бюро). Проте за ч. 6 ст. 119 ПКУ, якщо під час розслідування працівники Експертної установи з розслідування авіаційних подій, тобто НБРЦА, виявили злочинні дії чи бездіяльність окремих осіб (організацій), вони зобов'язані повідомити про це відповідні органи прокуратури України.

Ця установа була створена Постановою КМ України від 21 березня 2012 р. № 228 «Про утворення Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами» {Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ України № 1179 від 24.12.2019} відповідно до ст. 9 Повітряного кодексу України [2]. У цій постанові зазначено, вона є спеціалізованою експертною установою з розслідування авіаційних подій.

До речі, Положення про Національне бюро втратило чинність на підставі Постанови КМ України № 1179 від 24.12.2019 р.

Впродовж вже трьох місяців цього року нормативно-правового акта, що регулює діяльність цієї установи немає.

Зазначимо, що експертна установа повинна сприяти, допомагати у розслідуванні, а не проводити розслідування. Особа, яка проводить експертизу, виступає експертом (особа, яка володіє спеціальними знаннями, але не у галузі права, і яку залучають для проведення експертизи) і не може бути водночас слідчим, а отже, особою, яка проводить розслідування.

Слід зауважити без коментарів стосовно неупередженості НБРЦА. Постанова КМ України від 3 жовтня 2012 р. № 903 «Деякі питання Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами» затверджує схему посадових окладів (тарифних ставок) працівників Національного бюро. Директор має місячний посадовий оклад (тарифна ставка) 9210 грн. Начальник управління — в межах 5150–5515 грн. Начальник відділу у складі управління; завідувач самостійного сектору — 5095–5355 грн. Завідувач сектору у складі управління; державний експерт з розслідування авіаційних подій — 4970–5140 грн. Помічник директора — 3900–4180 грн. Провідні: інженер, фінансист, бухгалтер, економіст, юрисконсульт — 3130–3390 грн. Преміювання директора Національного бюро і його заступників, установлення їм надбавок та доплат до посадового окладу, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку і розмірах, що визначені цією постановою, за рішенням Міністра інфраструктури у межах коштів на оплату праці.

За ч. 1 ст. 119 ПКУ метою розслідування авіаційної події або інциденту є визначення їх причин і вжиття заходів щодо запобігання таким подіям у майбутньому. Таке розслідування за цим Законом є технічним розслідуванням. У цьому Законі також йдеться про те, що експертна установа з розслідування авіаційних подій, якою є НБРЦА, за результатами розслідування не приймає рішення про вину чи відповідальність юридичних або фізичних осіб.

Будь-яке адміністративне, службове, прокурорське, судове розслідування авіаційних подій та інцидентів для встановлення вини або відповідальності юридичних або фізичних осіб має відбуватися окремо від будь-якого розслідування, проведеного НБРЦА.

Отже, у висновках зазначимо, що основна увага при розслідуванні авіаційної події або інциденту НБРЦА приділяється лише збиранню й аналізу інформації про авіаційні події та інциденти,

визначенню причин та/або супутніх їм факторів для підготовки висновків і розроблення рекомендацій щодо забезпечення безпеки авіації з метою запобігання авіаційним подіям.

Потребує детального нормативного врегулювання взаємодії НБРЦА з відповідними центральними органами виконавчої влади (зі Службою безпеки України, органами прокуратури та Національної поліції) з метою забезпечення відповідності розслідування авіаційних подій засадам верховенства права, законності, об'єктивності, справедливості, неупередженості тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Повітряний кодекс України : Закон від 19.05.2011 № 3393-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення : 09.03.2020).

2. Про утворення Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2012 р. № 228. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2012-%D0%BF> (дата звернення: 09.03.2020).